

Departementaal vertrouwelijk

Duiding Maatschappelijke impact COVID-19 (nr. 7)

Kerneenheid
Analyse

Maandag 2 november 2020 - geactualiseerd tot 16.00

Duiding

- Het maatschappelijk beeld is tamelijk rustig. Er waren afgelopen dagen weinig demonstraties en acties. Wel waren er wederom verscheidene jongeren die in te grote groepen bijeenkwamen om te feesten.
- Dit hangt waarschijnlijk samen met de afvlakking van het aantal besmettingen en het uitblijven van aanvullende maatregelen. Ook is van belang dat de Eerste Kamer de coronawet heeft aanvaard. De discussie over deze wet zorgde voor veel demonstraties en acties. Tevens speelt waarschijnlijk mee dat buurlanden steeds meer besmettingen krijgen en in (gedeeltelijke) lockdown gaan. Bij nader inzien lijken Nederland en de Nederlandse overheid het minder slecht te doen dan sommigen eerder wellicht dachten.
- Nu de groei van het aantal besmettingen afvlakt of zelfs afneemt, zullen eventuele strengere maatregelen moeilijker uitlegbaar zijn aan de bevolking. Desalniettemin zal een meerderheid van de bevolking nieuwe maatregelen waarschijnlijk steunen, als deze goed worden uitgelegd.
- De aanhang voor complotdenkers en virusontkenners blijft gering. Juist hun aanhoudende isolement kan een enkeling mogelijk aanzetten tot het gebruik van geweld.
- De nasleep van de presidentsverkiezingen in de VS, zeker indien die onrustig verloopt, kan protesten in Nederland aanwakkeren.

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- Indien de overheid alsnog nieuwe en strengere maatregelen afkondigt, dan valt dat samen met een duidelijke afvlakking van het aantal coronabesmettingen. Desalniettemin zal een meerderheid van de bevolking nieuwe maatregelen waarschijnlijk steunen. Vorige week was nog een ruime meerderheid voor strengere maatregelen.
- Er waren afgelopen weekend geen grote demonstraties of acties tegen de coronamaatregelen. In het hele land zijn dit weekend illegale feesten beëindigd door de politie. Burgemeester Schuurmans van Haarlemmermeer: "De organisatoren vind ik crimineel en zouden wat mij betreft hogere boetes opgelegd mogen krijgen." Op sociale media is er enige maar geen massale discussie over de feestjes. Reacties zijn gematigd 'moet kunnen' en 'jongeren moeten toch iets' versus 'onverstandig' en 'trap naar de zorg'.
- CoronaMelder kan de privacy van gebruikers schenden. Met de app wordt de identiteit van gebruikers niet geregistreerd. Toch kan de privacy worden aangetast. Wie fysiek bij iemand in de buurt is en zijn identiteit kent, kan achterhalen of hij de app gebruikt om contacten te informeren en daarmee zelf de conclusie trekken dat de kennis besmet is met het coronavirus. Om dit te illustreren en te verduidelijken heeft [REDACTED] 5.1.2e [REDACTED] de website CoronaDetective ontworpen. Het gebruik van CoronaMelder wordt door veel werkgevers afgeraden, uit angst dat hun werknemers zich ziekmelden. Volgens FNV en CNV zijn er zelfs werkgevers die een verbod hebben ingesteld. Het gaat met name om werkgevers met personeel dat niet kan thuiswerken, zoals schilders, schoonmakers en vrachtwagenchauffeurs.
- Op sociale media wordt in aanloop naar de persconferentie van dinsdag gediscussieerd en gespeculeerd over mogelijke maatregelen. Volgens sommige tegenstanders duiden de in enkele media gemelde onenigheid binnen het kabinet over nieuwe maatregelen erop dat zelfs het kabinet niet meer volledig achter de maatregelen staat. Verder wordt er gewezen naar het buitenland: voorstanders benadrukken dat de maatregelen in het buitenland inmiddels strenger zijn dan hier en vrezen voor een waterbedeffect als maatregelen hier soepeler zijn. Tegenstanders wijzen op de protesten tegen coronamaatregelen in andere landen en stellen dat 'overal de weerstand groeiende is'. Maar ook zij kunnen moeilijk ontkennen dat Nederland het in vergelijking met andere landen minder slecht gaat dan eerder gedacht.
- Het groeiende aantal discussies online vorige week over het al dan niet sluiten van scholen heeft zich dit weekend en begin deze week niet voortgezet. Er zijn wel discussies tussen voor- en tegenstanders van het sluiten van scholen, maar dat gebeurt op dit moment niet meer of heftiger dan over andere maatregelen.
- De demonstraties door virusontkenners en complotdenkers van de afgelopen weken, in met name Den Haag, waren vooral gericht tegen spoedwet. Nu deze vorige week door de Eerste Kamer is aanvaard, zijn hun acties enigszins afgenomen. Desondanks worden op sociale media (met name door Viruswaarheid en het Algemeen

Burger Collectief) nog steeds demonstraties gepland. De animo hiervoor lijkt vooralsnog niet erg groot te zijn. Dat kan veranderen zodra er nieuwe en strengere maatregelen door het kabinet gaan worden aangekondigd.

- De onenigheid tussen sommige beeldbepalende actievoerders tegen de coronamaatregelen lijkt door te zetten. [REDACTED] van 'Nederland in Opstand', liet dit weekend op Facebook weten dat hij zich 'terugtrekt uit andere groepjes' omdat hij zich niet kon vinden in het gedrag van anderen. Hij blijft wel actief: 'Wij zullen zeker actief blijven op de achtergrond.' Zijn Facebookpagina is ondertussen geblokt.

Maatschappelijk ongenoegen

- Aanhangers van Farmers Defence Force gaan door met hun intimiderende acties bij politici die besmet zijn met het coronavirus. Nadat D66-fractieleider Jetten vorige week zijn ongenoegen had laten blijken over het feit dat 5.1.2e boeren hem met een fruitmand thuis hadden opgezocht, overkwam SGP-kamerlid Bisschop zaterdag hetzelfde.
- Artsenfederatie KNMG roept Nederlanders op om steun te betuigen aan mensen in de zorg. De daaraan gekoppelde hashtag is echter gekaapt door coronasceptici. Tegenstanders van de coronamaatregelen hebben de campagne-hashtag van de dokters - #ditismijnzorg - gebruikt voor hun eigen (complot)boodschappen. [REDACTED] (Viruswaarheid) ontkent hier achter te zitten, maar noemt het 'een goede stunt'.
- Op sociale media verschijnen nog steeds berichten van complotdenkers of virusontkenners die journalisten bedreigen omdat ze over hen schrijven of hen online volgen.
- Viruscepticus [REDACTED] heeft de demonstratie voor vandaag tegen de politieacademie in Den Haag afgeblazen. [REDACTED] peilt op sociale media voor een nieuwe datum.
- Op Telegramkanalen van Nederlandse QAnon-complotdenkers zijn dit weekend wederom diverse antisemitische uitlatingen gedaan. De WHO zou een 'joods complot' zijn, [REDACTED] de sponsors.
- In de afgelopen week was er discussie over de verkoop van 'Gezond Verstand', een tijdschrift waarin op basis van complottheorieën over de crisis geschreven wordt. Hoever reikt de vrijheid van meningsuiting, was de vraag die in het debat centraal stond. Dit heeft er onder meer toe geleid dat het blad in twee derde van de Primera-winkels niet verkocht wordt. 5.1.2e
- Net als vorige week is op Telegram een oproep voor een '#burgeroorlog' door [REDACTED] verschenen. Deze wordt op sociale media niet serieus genomen en belachelijk gemaakt. Het kan zijn dat complotdenkers zich hierdoor mogelijk genoodzaakt gaan voelen om wel tot actie over te gaan (bijv. omdat niemand anders het doet en omdat ze zich gekleineerd voelen).
- Sommigen roepen op Twitter op om een online tegenactie tegen de virusontkenners en 'covidioten' te beginnen onder de hashtag #wezijnjulliespuugzat. Deze krijgt nog niet veel steun.
- De nasleep van de presidentsverkiezingen in de VS en het mogelijk voeden van allerlei complotten rondom deze verkiezingen kunnen als trigger voor het aanwakkeren van de protesten hier dienen.